



Kuva: Vastavalo

Elävää maaseutua taajamiin

Laidunnuksen hyödyt

Maiseman avoimuuden säilyttäminen ja edistäminen

- Oikealla laidunpaineella toteutettuna laidunnuksella ylläpidetään ja lisätään tehokkaasti maiseman avoimuutta.
- Hoidettu ja avoin maisema koetaan viihtyisyystekijänä.
- Hoito lisää alueiden arvoa.

Merkitys ihmisten hyvinvoinnille

- Eläinten seuraaminen rauhoittaa ja vähentää stressiä.
- Lisääntyvä luonnon monimuotoisuus vahvistaa immuunijärjestelmää.

Merkitys laiduneläinten hyvinvoinnille

- Laidunnus lisää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.
- Stressi ja konfliktitilanteet vähenevät, kun eläimet voivat toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistä.
- Laiduntava eläin saattaa kävellä päivässä 2-8 kilometriä. Liikunta edistää nautojen hengitys- ja verenkiertoelimistön toimintaa ja sorkkaterveyttä.

Taloudellinen tapa hoitaa maisemaa

- Oikealla laidunpaineella toteutettu laidunnushoito korvaa pääosan muista hoitotoimista.
- Alueiden niitto- ja raivaustarve vähenee.

Merkitys ympäristön tilalle ja luonnon monimuotoisuudelle

- Laitumet toimivat eläinten elinympäristön lisäksi myös hiilivarastoina sekä tehokkaina hiilinieluinä.
- Laidunnushoito lisää luonnon monimuotoisuutta
- Suurin osa suomalaisista kasveista vaatii menestyäkseen maaperää, jossa on vain vähän typpeä ja fosforia. Laidunnus vähentää alueen ravinteikkuutta ja lisää kasvilajimäärää tasoittamalla kilpailutilannetta.
- Monien laidunkasvien siemenet voivat säilyä maassa vuosikausia. Laidunnuksen avulla suotuisissa olosuhteissa siemenpankkiin tallentuneet siemenet palaavat kasvivalikoimaan.
- Linnut, hyönteiset ja sienet hyötyvät.
- Laidunnuksella voidaan torjua ja vähentää vieraslajeja.

Taloudellinen tapa tuottaa ruokaa

- Luonnonlaitumia laiduntavat eläimet tuottavat ympäristöystävällistä ravintoa, muutaen muuten käyttökeltoman kasvillisuuden lihaksi ja maitotuotteiksi.
- Luonnonlaidunten hyödyntäminen poistaa useita työvaiheita verrattuna peltolaitumien viljelyyn.

Merkitys vesienhoidolle

- Oikealla laidunpaineella toteutettu laidunnus vähentää ranta-alueen ravinteikkuutta ja ruovikoituminen vähenee
- Kestävästi toteutetusta rantalaidunnuksesta on hyötyä ympäristölle ja maisemallista iloa asukkaille.
- Vähentynyt vesikasvillisuus lisää veden vaihtuvuutta ja parantaa rantaveden laatua. Se parantaa virkistyskäyttömahdollisuuksia.



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
maisemapalvelut



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Eläintilojen määrän kehitys ja tilojen alueellinen keskittyminen näkyvät maisemassa



- karjatilojen koko kasvaa ja tilojen määrä vähenee, eläintilat keskittyvät tietyille alueille
- eläinten määrä ei kuitenkaan kokonaisuutena merkittävästi vähene
- Maaseudulla luonnon monimuotoisuuden ja maaseutumaiseman kannalta arvokkaiden perinnebiotooppien hoito keskittyy ja alueita jää pois hoidosta
- luonnon monimuotoisuus vähenee
- luonnonmonimuotoisuutta voidaan lisätä myös alueilla, missä laidunnushoitoa ei ole tehty aiemmin tai hoidosta on kulunut pitkä aika
- Taajamien ja kaupunkien viheralueverkostoissa on paljon alueita, B-hoitoluokat, joita voitaisiin hoitaa kustannustehokkaasti maatalouden keinoilla ja lisätä samalla alueiden viihtyisyyttä ja luonnon monimuotoisuutta
- maisemanhoitoyrittäjyyttä syntyy ja voidaan hyödyntää myös uusien kohteiden hoitoon saattamisessa
- Elävää maaseutua taajamiin [video](#)



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Laidunnuksen
vähentyminen näkyy
maisemakuvassa

Laidunnus on tehokkainta puustoisten
alueiden maisemanhoitoa. Hyvä
laidunnushoito tuottaa myös
erinomaisia virkistysalueita.



Kuvat: Auli Hirvonen ja Leena Lahdenvesi-Korhonen



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kulttuuriympäristöä voi hoitaa maatalouden keinoilla

- Taajamien viheralueiden hoitoluokat on usein määritetty korkeaksi A-hoitoluokkaan (Edustusviheralueet, Käyttöviheralueet, Käyttö- ja suojaviheralueet)
- Voisiko osan alueista siirtää B-hoitoluokkaan (Maisemapellot, Maisemaniityt)?
 - hyödyntää B-hoitoluokan ympäristön viihtyisyyttä lisääviä hoitomuotoja,
 - lisätä luonnon monimuotoisuutta,
 - hyödyntää maisemanhoitoyrittäjyyttä,
 - tuoda maaseutua lähemmäksi taajamia,
 - saada kustannussäästöjä, B-hoitoluokan hoidonkustannukset voivat olla jopa vain 1/10 osa A-hoitoluokan hoidon kustannuksista
- Esimerkit kannustavat:
 - Hyviä esimerkkejä löytyy runsaasti esim. Ruotsista ja Keski-Euroopasta, mutta yksittäisiä kohteita löytyy myös Suomesta: Helsinki, Tampere, Pirkkala, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Salo ja Vaasa.



Kulttuuriympäristöä voi hoitaa maatalouden keinoilla

B Avoimet viheralueet

- Avoimia viheralueita ovat pellot ja erilaiset niityt
- Ne rikastuttavat maisemaa ja taajamakuva
- Ne tarjoavat asukkaille luontoelämyksiä ja mahdollisuuden nauttia perinteisestä maisemasta
- Peltojen ja niittyjen reunavyöhykkeet tarjoavat monipuolisen elinympäristön erilaisille kasvi- ja eläinlajeille
- Avoimiin viheralueisiin kuuluvat myös esimerkiksi avoimina ylläpidettävät rantojen ja tienvarsien näkymät
- Avoimia viheralueita voidaan usein hoitaa maatalouden keinoilla, koneniitolla tai niittomurskauksella ja laidunnuksella



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen



B1 Maisemapellot

Maisemapellot sijaitsevat yleensä asutuksen reuna-alueilla tai haja-asutusalueella. Maisemapelloilla viljellään viljelykasveja tai kukkivia maisemapeltokasveja. Niitä hoidetaan maataloudessa käytetyin menetelmin. Tavoitteena on avoimen kulttuurimaiseman ylläpitäminen, taajamakuvan rikastuttaminen ja pellon reunavyöhykkeiden luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Virkistyskäyttö turvataan ylläpitämällä käytävä- ja polkuverkoston kuntoa ja siisteyttä.



B2 Käyttöniityt

Käyttöniityt sijaitsevat asuinalueilla tai niiden läheisyydessä, ja ovat usein osana laajempaa viheraluetta. Käyttöniityt ovat avoimia tai puoliavoimia, kasvillisuus koostuu pääosin niittyheinistä ja ruohovartisista kasveista. Hoidon tavoitteena on säilyttää alue avoimena ja hoidettuna sekä mahdollistaa ulkoilu- ja virkistyskäyttö. Hoidon tarkoituksena on ylläpitää kulkureittejä ja niiden varrella olevat varusteet käyttökelpoisina, turvallisina ja siisteinä.



B3 Maisemaniityt ja laidunalue

Maisemaniityt sijaitsevat joko taajamissa tai haja-asutusalueilla, usein ulkoilureittien varsilla tai teiden pientareilla. Ne voivat olla osa myös osa kulttuuri- ja perinnemaisemaa. Maisemaniityt ovat avoimia tai puoliavoimia, kasvillisuus koostuu pääasiassa ruohovartisista luonnonkasveista. Hoidon tavoitteena on ylläpitää avointa niittymaisemaa siten, että alue säilyttää ominaispiirteensä ja monimuotoisuutensa. Laidunalueet ovat niittyjä tai muita puoliavoimia alueita, jotka hoidetaan laiduntamalla. Ne voivat sijoittua asutuksen läheisyyteen, reittien varsille ja myös osaksi toiminnallista viheraluetta. Laidunalueen käyttö ja sen hoito perustuu laidunnusta vartan laadittuun hoitosuunnitelmaan.



B4 Avoimet alueet ja näkymät

Luokkaan kuuluvat avoimet tai puoliavoimet alueet voivat sijaita taajamien reuna-alueilla. Luokkaan kuuluvat usein myös näkymät järvimaisemaan, rantaniityt ja ruovikot, perinnemaisemat ja näkymät näköalapaikoilla. Hoidon tavoitteena on estää alueiden ja näkymien umpeenkasvu sekä alueille tyypillisen kasvillisuuden ja eläimistön säilyminen. Luokkaan kuuluvat lisäksi sähkölinjojen sekä teiden varsilla sijaitsevat avoimina ylläpidettävät näkemä- ja suoja-alueet.



B5 Arvoniityt

Arvoniityt ovat niittyjä, jotka määritellään tärkeiksi kulttuuriperinteen, maiseman tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tai ne ovat asukkaille muuten merkittäviä niittyjä. Arvoniittyjen hoito perustuu aina kohdekohtaiseen hoitosuunnitelmaan.

Lähde: Viherympäristöliitto ry:n julkaisu 36 Helsinki 2007

Kuvat: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Esimerkki koulun läheisen niityn hoidosta

Koulun läheisyydessä on vanha niitty, joka on nykyisellään osa kaupungin viheralueverkostoa (B3).

Kunta on hoitanut niittyä satunnaisesti omana työnä, raivaamalla. Kohde sijaitsee myös keskellä taajamarakennetta kirkkoa, asutusta. Alue on yli 1 h suuruinen.

kunta, koulu, päiväkot,
maatalousyrittäjä
tai asukas tekee aloitteen, että alue
hoidettaisiin laiduntaen.

- Löydetään kiinnostunut maatalousyrittäjä
- Sovitaan rooleista, käydään laaja keskustelu
- Käydään läpi vaihtoehdot ja laaditaan sopimus sekä suunnitelmat
- Tiedotetaan toiminnasta (tiedotteet ja alueen opasteet)

- Kunta/maanomistaja selvittää kohteen suunnittelutilanteen ja mahdollisuudet laidunnukseen
- Yhteys maatalousyrittäjiin (maataloustoimi, yrittäjät suoraan, MTK, Laidunpankki.fi)
- Prosessin hoitoon on mahdollisuus saada tukea neuvonnalta (MKN maisemapalveluilta)

ESIM. Koulun roolina on toimia valvonnan tukena, oppilaat seuraavat opettajan johdolla eläinten hyvinvointia ja laiduntilannetta ja raportoivat kunnalle/maatalousyrittäjälle havainnoistaan (opiskeluoprosjekt)

ESIM. Oppilaat seuraavat opettajan johdolla alueen luonnon monimuotoisuuden ja avoimuuden kehittymistä (opiskeluoprosjekt)



Taajamalaidunnuksen toimintamalli



Taajamalaidunnuksen toimintamalli

1. Suunnittelu

- Laaditaan kehittämissuunnitelma/kartoitus/hoitosuunnitelma.

2. Yhteistyö

- Kartoitetaan sopivia palvelun tuottajia ja toimijoita (maatalousyrittäjiä, urakoitsijoita, valvonnan tuki: oppilaitokset, yhdistykset) sekä viranomaisyhteistyötahoja, sovitaan rooleista.

3. Kustannukset ja rahoitus

- Laaditaan kustannusarviot. Arvioidaan kohdekohtaisesti rahoituksen tarve ja mahdolliset ulkopuoliset rahoitusmahdollisuudet.

4. Sopimukset

- Sopimuksellisuus antaa turvaa toimijoille ja toiminnalle. Laaditaan tarvittavat sopimukset.

5. Viestintä

- Avoin viestintä on toiminnan ydin. Sovitaan viestinnästä, hoidetaan alueiden opasteet ja toteutetaan viestintää.

6. Seuranta

- Toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta motivoi ja edistää hoidon jatkuvuutta. Luonnon monimuotoisuuden ja alueiden kehittymisen seuranta soveltuu hyvin myös ympäristökasvatus tehtäväksi ja harjoituksiksi kouluille.



Kuvat: Essi Jokea, Harri Kontio, Leena Lahdenvesi-Korhonen

1. Suunnittelu

- Sekä maisemanhoidon että eläinten hyvinvoinnin kannalta onnistunut laidunnus vaatii suunnittelua ja karjankasvattajan ja maanomistajan välistä yhteistyötä.
- Suunnittelu kannattaa tehdä hyvissä ajoin, mieluummin jo edellisenä vuonna, jotta laiduntaminen päästään aloittamaan heti alkukesästä. Laidunnuksen lopputuloksen kannalta on tärkeää, että eläimet pääsevät laitumelle, kun ruoho on voimakkaimmassa kasvussa.
- Suunnitelma voidaan laatia laajana, missä esim. kunnan koko viheralueverkosto kartoitetaan ja laaditaan kohdekohtaiset hoidon tavoitteet ja suunnitelmat
- Toiminta voidaan myös aloittaa kohde kerrallaan.
- Laaditaan kohdekohtaisen hoitosuunnitelma
- Kohdekohtainenkin suunnittelu kannattaa tehdä pitkäjänteisesti vähintään viiden vuoden ajaksi
- Ohjelmat ja suunnitelmat voivat olla myös maanomistajan omaa työtä, missä voi konsultoida konsultteja ja esim. MKN maisemapalveluiden asiantuntijoita, hoitosuunnitelma on syytä hyväksyttää myös maatalousyrittäjällä ja eläintenomistajalla



Esimerkki [Vantaa](#)
Esimerkki [Tampere](#)



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

- Alueet, jotka ovat aiemmin olleet laidunnushoidossa ovat usein helpoimmin palautettavissa uudestaan laitumiksi, mutta myös uusia kohteita voidaan ottaa laitumiksi, jos niiden ominaisuudet ovat sopivat
- Alueen valvonta tulee olla helposti järjestettävissä, asuinalueiden läheisillä alueilla valvonta järjestyy usein helpoiten ja eläimet lisäävät alueen viihtyisyyttä
- Alueella ei saa olla sellaisia kasveja tai rakenteita, jotka voivat aiheuttaa eläimille vaaraa
 - Eläimet pääsääntöisesti tunnistavat niille sopimattomat kasvit, mutta ongelmia voi aiheuttaa mm. myrkkyykeiso
- Alueelta tulee löytyä eläimille suojapaikka, joko luontainen (puustoisia tiheikköjä) tai rakennettu suoja
- Alueelle tulee saada järjestettyä juomavesi, joskus ranta-alue on riittävä, joskus tarvitaan erikseen järjestetty juomapiste
- Alueella tulee olla riittävästi valituille laiduneläimille ravinnoksi sopivaa heinä- ja pensaskasvillisuutta, laidunalueeksi ei sovellu alue, minkä kenttäkerros muodostuu lähes yksinomaan esim. kielojen lehdistöstä.
- Alueen tulee olla sellainen, ettei siellä laiduntaminen aiheuta eläimelle stressiä (liika melu, yksittäiset kovat äänet, petouhka, muut mahdolliset häiriöt)
- Yksittäisen lohkon tulee olla riittävän iso, lähtökohtaisesti alle 1 ha aluetta ei kannata aidata viheralueiden hoidossa laidunkäyttöön.
- Eläimiä ei voi kiinnittää alueelle ns. liekaan, mutta laidunnusta voidaan myös toteuttaa tapauskohtaisesti aidattomasti paimenkoirien avulla, jos aitaaminen ei ole mahdollista (esim. kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ja herkät alueet)



(eläimiä/ha) koko laidunkauden ajalle (noin 120 päivää)						
	hieho < 1 v	hieho > 1 v	lihanauta < 1 v	emolehmä + vasikka	uuhi + 2,5 karitsaa	hevonen
kuiva niitty/keto	1,0 - 1,2	0,5 - 0,8	0,4 - 0,6	0,2 - 0,4	1,5 - 2,0	0,4 - 0,8
tuore niitty	2,0 - 2,5	1,0 - 1,8	0,9 - 1,2	0,5 - 0,8	2,0 - 2,5	1,0 - 1,4
kosteaa niitty/ rantaniitty	1,5 - 3,0	1,0 - 1,8	0,7 - 1,4	0,5 - 1,0	2,0 - 4,0	0,8 - 1,6
hakamaa	1,2 - 2,0	0,7 - 1,3	0,5 - 1,0	0,4 - 0,8	1,5 - 2,5	0,6 - 1,2
metsälaidun	0,2 - 0,8	0,05 - 0,5	0,05 - 0,4	0,04 - 0,3	0,2 - 1,0	0,05 - 0,4
viljelty laidun	7,5	4,8	3,6	2,5	10	3,9

Aitaaminen

- Hyvin perustettu, kunnollinen aita kestää vuosikausia ja materiaalien hankinnasta aiheutuneet kulut saa takaisin työn säästönä.
- Sähköpaimenaita on nykyisin eniten käytetty laidunten aita. Tarjolla on runsas valikoima aitatolppia, eristimiä, lankoja ja virtalähteitä. Piikkilanka-aitaan verrattuna sähköaita on työmäärältään pienempi. Piikkilanka ei ole nykyisin suositeltava laidunaita ja eläinsuojelulaki kieltää sen käytön hevoslaitumilla.
- Verkkoaitaa käytetään enimmäkseen lammaslaidunten aitana. Tarvittaessa verkkoaita voidaan vahvistaa sähköaidalla tai puuaidalla. Metalliverkko on melko kallista, mutta pysyväksi rakennettu aitaus kestää useita vuosia. Tällöin tolppien tulee olla tukevia ja mielellään käsitelystä puusta.
- Puu on perinteinen aitamateriaali. Se on nykyäänkin hyvin käyttökelpoinen vaihtoehto pysyvissä, pienehköissä kohteissa, jotka sijaitsevat näkyvällä paikalla. Riuku- ja lankkuaitoja voidaan varmistaa myös sähköaidalla.
- Laitumella joudutaan liikkumaan laitumen huollon, eläinten siirron ja valvonnan sekä läpikulun vuoksi, jolloin tarvitaan erilaisia portteja ja siltoja.
- Mikäli huoltoportin lisäksi tarvitaan kulkureitti ihmisille, kannattaa porttien sijasta käyttää läpikulkuaukkoja, painovoimaportteja tai portaita, joista eläimet eivät pysty kulkemaan.
- Keskeisillä alueilla taajamissa kannattaa harkita huoltoporttien lukitsemista, jotta portit eivät jää auki epähuomiossa tai ilkivaltatarkoituksessa.



Kuvat: Leena Lahdenvesi-Korhonen



2. Yhteistyö

Laidunnushoidon aloittaminen ja järjestäminen vaatii yleensä useiden toimijoiden yhteistyötä

- Maanomistaja/viranomaiset laativat sopimukset ja laativat tai tilaavat riittävät suunnitelmat
- Suunnittelun ja hoidonjärjestelyissä voidaan hyödyntää neuvontaa
- Maatalousyrittäjät huolehtivat alueen hoidosta
- Maatalousyrittäjiltä voi myös ostaa opetuspäiviä/retkiä laidunalueelle ja tutustumaan eläimiin ja laidunnukseen (koulut, oppilaitokset, matkailu)
- Maanomistaja rakentaa tai tilaa aidat sekä tarvittavat rakenteet
- Maanomistaja hoitaa tai tilaa viestinnän
- Oppilaitokset ja päiväkodit sekä asukas yhdistykset ja muut yhdistykset voivat osallistua esim. eläinten valvontaan



Lisätietoa

MKN maisemapalvelut

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/palvelut/mkn-maisemapalvelut>

Suomen Lammasyhdistys: <https://lammasyhdistys.fi/>

Suomen paimenkoirayhdistys:

<https://www.spky.fi/wopr/>

Maatiainen

<https://www.maatiainen.fi/>

Kuntien maataloustoimet



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

3. Kustannukset ja rahoitus

Laidunnushoidossa syntyviä kustannuksia

Kustannuksia syntyy: kohteiden suunnittelusta, raivaamisesta ja alueen kunnostusniitosta, aitaamisesta ja rakennelmista (myös infotaulut), eläinten vuokraamisesta, kuljetuksesta, valvonnasta, hoitoniitoista, juottamisesta ja mahd. lääkinnästä ja vakuutuksista

Kohteiden suunnittelu

- Maanomistajan omana tai konsulttityönä
- Lisätietoa MKN maisemapalvelut ja ympäristöalan konsulttiyritykset

Kohteen kunnostaminen

- Usein tarvitaan ainakin aitalinjalla raivausta
- Maanomistajan omana työnä tai ostettuna palveluna

Aitaamisen on usein toiminnan suurin kuluerä, aitaamisen järjestämisen esimerkkejä:

- Työn tilaaja/maanomistaja kattaa kaikki laidunnukseen liittyvät kustannukset
- Viljelijä, joka on sitoutunut ympäristötukijärjestelmään voi tietyille alueille hakea ympäristösopimusta.
- Kulttuurihistoriallisten arvokkaiden kohteiden aitaamiseen voi hakea myös avustusta Museovirastosta.
- Alueen aitaamiseen ja muokkaamiseen laidunnuksen aloittamiseksi maanomistaja hankkii sponsorin (yrittäjäsponsorointi)

Tapauskohtaisesti myös paimenkoirien avulla tehtävä aidaton maisemalaidunnus voi olla mahdollista

- Työn tilaaja/maanomistaja kattaa kaikki laidunnukseen liittyvät kustannukset ja ostaa laidunnuspalvelu yrittäjältä

Aidan kunnostaminen ja alueen hoitoniitot

- Maanomistajan omana työnä tai ostettuna palveluna
- Hyvin perustetut aidat ovat kestäviä ja huoltoa tarvitaan vähemmän
- Sopivan laidunpaineen määrittäminen parantaa alueen hoidon tulosta, usein kuitenkin tarvitaan ainakin kerran kesässä tehävää hylkylaikkujen niittoa



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen



3. Kustannukset ja rahoitus

Laidunnushoidossa syntyviä kustannuksia

Taajamalaidunnuksen kustannusalueen koko/ha					3,5	
1						
2	Kunnostustoimepiteet	Määrä	Kustannus	Kustannus yhteensä	Kustannus/sopimusvuosi (€/v)	
3	Kunnostusraivaus	10 h	30 €/h	300,0	60,0	
4	Raisvastähtöiden korjaukset	10 h	20 €/h	200,0	40,0	
5	Raisvastähtöiden kuljetus	10 h	40 €/h	400,0	80,0	
6	Rakentaminen (portit, sillat yms) / työ	10 h	50 €/h	500,0	100,0	
7	Rakentaminen / materiaalit yhteensä	1 kpl	1500 €/kpl	1500,0	300,0	
8	Aidan rakentaminen/paimenlanka ja tolpat (sis työ)	5 m	5 €/m	500,0	100,0	
9	Aidan rakentaminen/lammaverkko ja tolpat (sis työ)	10 m	10 €/m	100,0	20,0	
10	Aidan rakentaminen/puuaita (sis työ)	10 m	10 €/m	100,0	20,0	
11		h	€/h	0,0	0,0	
12		h	€/h	0,0	0,0	
13		h	€/h	0,0	0,0	
14	Yhteensä			3 600,0	720,0	
15	Suunnittelu, sopimukset ja vakuutukset	Määrä	Kustannus	Kustannus yhteensä	Kustannus/sopimusvuosi (€/v)	
16	Suunnittelu	1 kpl	750 €/kpl	750,0	150,0	
17	Sopimukset	1 kpl	50 €/kpl		10,0	
18	Vakuutukset	1 kpl	200 €/kpl		40,0	
19	Viestintä	10 h	40 €/h		80,0	
20		h	€/h		0,0	
21		h	€/h		0,0	
22	Muut yhteensä			750,0	280,0	
23	Tulot ja mahdolliset avustukset	Määrä	Tulo	Tulot yhteensä	Tulot/sopimusvuosi (€/v)	
24	Saatu avustur	3,5 ha	€/ha		0	
25	Muut tulot (orim, puurien myynti)	3,5 ha	€/ha		0	
26	Yhteensä				0	
27	Kokonaiskustannukset			4 350,0	440	
28						
29						
30						
31	Taajamalaidunnuksen kustannusalueen koko/ha					3,5
32	Vuosittaiset hoitotoimepiteet	Määrä	Kustannus	Kustannus/okso sopimuskausi (€/v)	Kustannus/sopimusvuosi (€/v)	
33	Aidan tarkkuru ja korjau, yleensä 20%/v. paimenlanka ja tolpat	106 im	1,5 €/im	795	159	
34	Aidan tarkkuru ja korjau, työ.	16 h	16 €/h	1280	256	
35	Vesakan haitta-aijau, 20%/v.	1,05 ha	98 €/ha	514,5	102,9	
36	Raisuarjätteen karjuufkara	1,05 ha	211 €/ha	1107,75	221,55	
37	Raisuarjätteen kuljetus	1,05 ha	130 €/ha	682,5	136,5	
38	Aidanalutun/hylkylsikkujen nittä	16 h	30 €/h	2400	480	

- Alueiden kunnostuskustannusten sekä vuosittaisten hoitokustannusten arvioinnissa voidaan hyödyntää laadittuja laskelmamalleja ja taulukoita.



3. Kustannukset ja rahoitus

Esimerkkejä kustannuksista

Hyvin perustetut aidat ovat pitkäikäisiä (5-15v. ja jopa yli).

Aitaamisen peruskustannus

- Valmis sähköaita, sisältää työn n. 5€/jm
- Valmis verkkoaita, sisältää työn n. 10€/jm
- Porttirakennelmat, huomioitava rakenteet ja työn kustannus, esim. 200-1000 €/portti, rakenteesta riippuen
- Aidat on kunnostettava vuosittain, huomioitava tarvikkeet ja työn kustannus

Aidattomassa laidunnuksessa voidaan käyttää avuksi myös pika-aita/elementtejä

- Yksi aitaelementti on 50 m pitkä (toimii akkupaimenella)
- Elementti maksaa noin 100€

Lisäksi on syytä varautua myös seuraaviin kustannuksiin:

- Alueen alkuraivaus
- Alueen kunnostusniitto sekä vuosittaiset mahdolliset hylkyläikkujen niitot
- eläimiä on valvottava, eläinten valvonnan järjestäminen tunti tai urakkatyönä, myös järjestöjen vapaaehtoistyö voi tapauskohtaisesti olla mahdollista sekä maanomistajan (kunnan) omana työnä
- eläinten kuljetus (tilalta alueelle ja laidunalueiden välillä), kuljettajan ja avustajan työaika ja km-korvaus
- juomaveden järjestäminen
- vakuutukset
- eläinten lääkintä
- opasteet ja infokyltit

”Vaikka High Tensile -aita on rakennusvaiheessa kallis, alenevat kustannukset helppohoitoisuuden ja pitkän iän myötä. High Tensile -aita säästää karjankasvattajan hermoja. Suurin hyöty saadaan ehdottomasti tilanteessa, jossa eläimet olisivat tavanomaisesta aidasta karanneet esimerkiksi säikähtäessään karannutta koiraa. Kunnolla rakennetun aidan kestoajaksi oletetaan 15–20 vuotta.” – Koneviesti, Joonna Piiraala

”Lampuri opasti ja listasi tarvittavat tarvikkeet, aitaaminen ei ole vaikeaa” Leila Roininen Vaasan kaupunki



3. Kustannukset ja rahoitus

Esimerkkejä eläinten vuokrauksesta

- Yhden laidunlohkon olisi hyvä olla mielellään yli hehtaarin suuruinen tai laidunnuskokonaisuuden olisi hyvä muodostua useista lohkoista, tällöin hehtaaria pienempiäkin alueita voidaan hoitaa laiduntaen
- Alueen kasvillisuudesta ja laidunnuspaineesta riippuen, pienellä lohkolla saattaa riittää syömistä vain päiväksi tai pariksi, minkä jälkeen eläimet tulee siirtää uudelle laitumelle
- Eläimet viihtyvät isommissa ryhmissä, lampaat esim. vähintään 5 eläimen ryhmissä
- Useat erilleen aidatut lohkot ja alueet mahdollistavat hyvän kiertolaidunnuksen ja eläimet voivat olla samalla seudulla koko laidunkauden

Esimerkkejä vuokrauskustannuksista:

- Naudan vuokraaminen koko laidunkaudeksi
 - n. 200 € /eläin
- Lampaan vuokraaminen koko laidunkaudeksi
 - n. 50 € / eläin
 - Esim. 400 €/laidunkausi sisältää 8 lammasta
- Eläinten valvonta, juomaveden järjestäminen tuntityönä
 - N. 20-35 €/tunti
- Eläinten kuljetus
 - n. 30-50/eläin
 - Kuljetus voidaan laskea myös laidunnuskokonaishintaan



3. Kustannukset ja rahoitus

Maatalouden ympäristösopimus ja Fingridin tuki voimajohtoalueiden perinneympäristöjen hoitoon

Maatalouden ympäristösopimukset on keskeinen perinnebiotooppien hoidon rahoitus

- Ympäristösopimuksia voivat hakea maatalousyrittäjät ja rekisteröityneet yhdistykset
- Ympäristösopimuskohteilta vaaditaan yleensä maatalouskäytön historiaa, eikä kohde voi olla peltoa.
- Lue lisää maatalouden ympäristösopimuksista: <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/viljelijä/ymparistosopimukset/Sivut/default.aspx>

Fingrid on ottanut käyttöön tuen voimajohtoalueiden perinneympäristön hoitoon, tuki sopii niin maanomistajille kuin vuokrauskäytäntöihin

- Tuen tavoitteena on lisätä ja elvyttää perinneympäristökohteita ja innostaa maanomistajia ylläpitämään ja hoitamaan voimajohtoalueiden maisema- ja luontoarvoja. Voimajohtoalueista voidaan kehittää luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta arvokkaita perinneympäristöjä aktiivisella hoidolla. Pienetkin kohteet ovat tärkeitä!
- Lue lisää Fingridin perinneympäristöjen hoidon tuesta: <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/voimajohtoalueiden-hyodyntaminen/perinneymparistojen-hoidon-tuki/>



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen



Kuva: Katri Salminen

FINGRID



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

4. Sopimukset

Esimerkkejä sopimuksellisuudesta:

- 1) Alueen kokonaisuuden palvelun ostaminen maatalousyrittäjältä
 - Maanomistaja ostaa alueen hoidon kokonaisuudessaan maatalousyrittäjältä
 - Sopimus voi koskea myös alueen aitaamista ja aitaamisen hankkimista maatalousyrittäjältä tai maanomistaja vastaa aitaamisesta
 - 2) Laiduneläinten vuokraaminen
 - Maanomistaja vuokraa eläimet alueen hoitajiksi
 - Mahdollisesti ostaa myös eläinten valvonnan
 - 3) Maatalousyrittäjä vuokraa alueen hoitoonsa vastikkeetta
 - Edellyttää että kohde on esim. ympäristösopimuskelpoinen, jolloin maatalousyrittäjä saa kohteen hoitoon ympäristötukea
 - Maanomistaja saa palkkioksi alueen hoidon
- Sekä karjanomistajalla että maanomistajalla on syytä olla vastuuvakuutus, joka korvaa mahdolliset eläinten aiheuttamat vahingot kolmannelle osapuolelle.
 - Vastuuvakuus sisältyy yleensä karjanomistajan maatilavakuutukseen ja maanomistajan kotivakuutukseen. Vakuutusehdot vaihtelevat yhtiöittäin, joten tilanne kannattaa aina varmistaa omasta vakuutusyhtiöstä. Karjanomistajilla saattaa olla lisäksi erillisiä tuotantoeläinvakuutuksia
 - Luomueläimiä koskevat ovat säädökset, jotka on syytä tarkistaa ja ottaa sopimuksissa huomioon
 - Sopimusasiakirjapohjia on ladattavissa www.laidunpankki.fi -palvelusta

Eläinten hyvinvointi on onnistuneen laidunnuksen tärkein asia

- Riittävä ravinto, puhdas vesi, liikunta ja raitis ilma ovat hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Lisäksi on varmistettava, että laidun on turvallinen ja eläimet voivat käyttäytyä lajilleen luontaisesti.
- Eläinsuojelulaki edellyttää, että laitumilla olevilla eläimillä on oltava riittävä suojaa auringolta ja epäsuotuisia sääoloja vastaan. Yleensä riittää, että laitumelta löytyy riittävästi suojaavaa puustoa sekä kaikissa olosuhteissa vedenpinnan yläpuolella pysyviä, kuivia alueita makuupaikoiksi.
- Mikäli alue on kauttaaltaan avointa, täytyy paikalle rakentaa erillinen katos tarkoitusta varten.
- luomueläimet ja tavanomaiset ei voi olla samalla laitumella yhtä aikaa
- Alle vuorokauden vierailuista ei tarvitse tehdä pitopaikka ilmoitusta
- Yksityiskohtaisia vaatimuksia mm. eläinten pitopaikoista ja hoidosta säätelevät lisäksi Maa- ja metsätalousministeriön päätökset ja asetukset.
- Kuntien maataloustoimet, maatalousneuvonta ja maatalousyrittäjät tuntevat säännökset ja rajoitukset.



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen

5. Viestintä

Avoin viestintä toiminnasta

Huolella valittu laidunnettava alue, ja hyvä aita sen ympärillä, ovat peruslähtökohta onnistuneelle laidunnukselle. Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvitaan myös riittävää valvontaa sekä tiedon jakamista yleisölle.



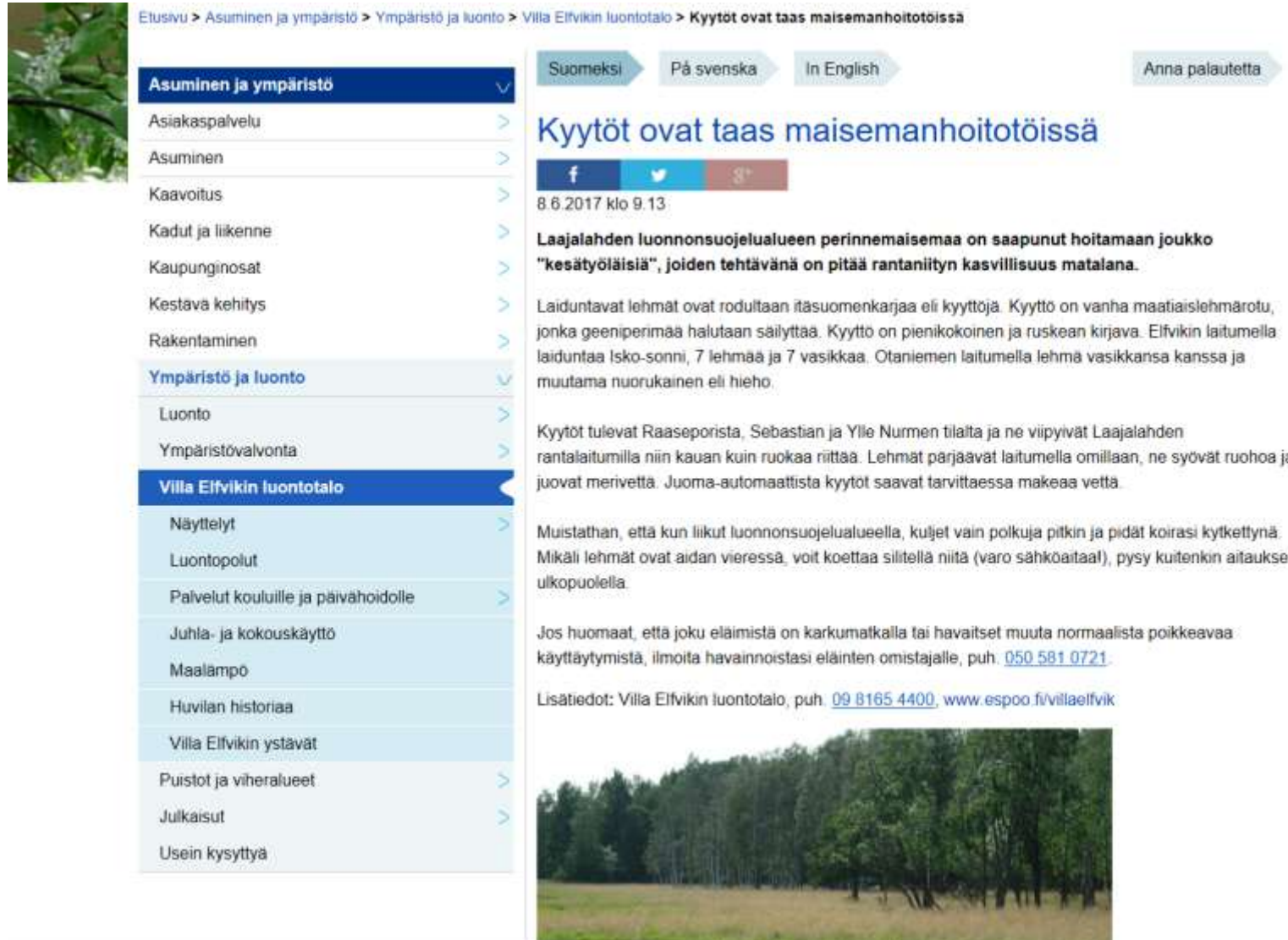
Kuvat: Leena Lahdenvesi-Korhonen



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

5. Viestintä

Avoin viestintä toiminnasta



Etusivu > Asuminen ja ympäristö > Ympäristö ja luonto > Villa Elfvikin luontotalo > Kyytöt ovat taas maisemanhoitotöissä

Suomeksi Pä svenska In English Anna palautetta

Kyytöt ovat taas maisemanhoitotöissä

8.6.2017 klo 9.13

Laajalahden luonnonsuojelualueen perinnemaisemaa on saapunut hoitamaan joukko "kesätyöläisiä", joiden tehtävänä on pitää rantaniityn kasvillisuus matalana.


Laiduntavat lehmät ovat rodultaan itäsuomenkarjaa eli kyyttöjä. Kyyttö on vanha maatiaislehmärotu, jonka geeniperimää halutaan säilyttää. Kyyttö on pienikokoinen ja ruskean kirjava. Elfvikin laitumella laiduntaa Isko-sonni, 7 lehmää ja 7 vasikkaa. Otaniemen laitumella lehmä vasikkansa kanssa ja muutama nuorukainen eli hieho.

Kyytöt tulevat Raaseporista, Sebastian ja Ylle Nurmen tilailta ja ne viipyvät Laajalahden rantalaitumilla niin kauan kuin ruokaa riittää. Lehmät parhaavat laitumella omillaan, ne syövät ruohoa ja juovat merivettä. Juoma-automaattista kyytöt saavat tarvittaessa makeaa vettä.

Muistathan, että kun liikut luonnonsuojelualueella, kuljet vain polkuja pitkin ja pidät koirasi kytkettynä. Mikäli lehmät ovat aidan vieressä, voit koettaa silitellä niitä (varo sähköaitaa!), pysy kuitenkin aitauksen ulkopuolella.

Jos huomaat, että joku eläimistä on karkumatkalla tai havaitset muuta normaalista poikkeavaa käyttäytymistä, ilmoita havainnoistasi eläinten omistajalle, puh. [050 581 0721](tel:0505810721).

Lisätiedot: Villa Elfvikin luontotalo, puh. [09 8165 4400](tel:0981654400), www.espoo.fi/villaelfvik



*Esimerkki
Espoo*

Jyväskylän kaupunki 2018

Lammaslaitumet

Lampaat laiduntavat laitumilla Kuokkalan Suuruspäässä, Sulkulantien ja Lampitien kulmauksessa sekä Samulinniemessä. Lampaiden laitumia siirrellään kesällä ruoan riittävyyden mukaan. Lampaat palaavat kotitalalleen elokuun puolivälissä.

[Kartta laitumista \(pdf\)](#)

Laidunnuksen taustaa

Liikenne- ja viheralueet -vastuualue on jo useana kesänä tarkastellut laidunnusta keinona hoitaa perinteisen karjatalouskäytön myötä syntyneitä kulttuurimaisemia. Kuokkalan alueella on paljon vanhoja, vesakoituneita peltoja ja rantametsiä, jotka halutaan säilyttää avoimina. Laidunnuksella toivotaan kustannussäästöjä, mutta samalla sen avulla pyritään saamaan viihtyisiä elinympäristöjä. Aidot suomenlampaat elävöittävät maisemaa ja kunnostavat sitä syömällä epätoivottua kasvillisuutta.

Laidunnuksen taloudellisuutta ja lopputulosta verrataan raivaamiseen metsäisessä maastossa ja niittoon entisillä peltoalueilla. Tarkastelun tuloksena laidunnus näyttää kustannusvertailussa pärjäävän koneille, aitaamisen sekä muiden laitumien perustamiskustannusten jakautuessa useammalle vuodelle.

Käytännön toimet

Kaupunki huolehtii laitumien aitaamisesta ja aitojen kunnosta sekä lampaiden päivittäisestä valvonnasta. Valvonta tarkoittaa ainakin yhtä tarkastuskäyntiä lampaiden luo viikon jokaisena päivänä. Tarkastuskäynnin yhteydessä lampaat lasketaan ja todetaan lampaiden sekä aitojen ja laitumien kunto. Laitumilla olevat pienet katokset on tarkoitettu lampaiden juomaveden ja suolakiven suojaksi. Lampaat hakeutuvat halutessaan puiden suojaan.

Laitumet on varustettu opastauluin, joissa kerrotaan laidunnuksista. Lisäksi niissä annetaan ohjeita, kuinka laitumen läheisyydessä tulee toimia.



MEIKÄLÄISEN TILAN MAISEMANHOITAT TYÖSSÄÄN

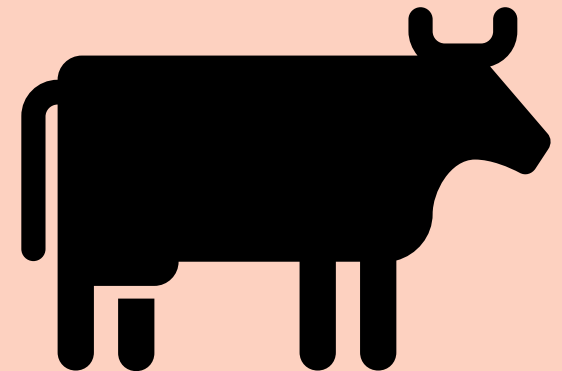
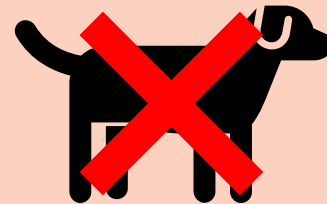
Eläimet ovat täällä työssä. Pidäthän kotieläimet kytkettynä ja ethän ruoki eläimiä. Huolehdimme eläinten hyvinvoinnista ja eläimet siirretään toiselle laitumelle, kun laitumen tuotto vähenee.

Jos huomaat kuitenkin jotain poikkeavaa, olisimme iloisia, jos ilmoittaisit siitä meille.

Matti Meikäläinen

Puh. 050 555 555

www.meikalaisentila.fi



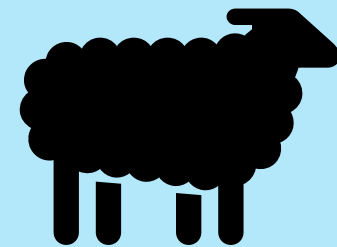
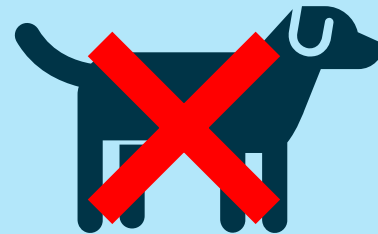
Meikäläinen's farm landscape artists hard at work

The animals are at work. Please have your dogs on a leash and please do not feed our animals. We take care of the welfare of the animals and they are transferred to another pasture when the growth in this meadow decreases. However if you notice something out of place, please let us know, we appreciate it.

Matti Meikäläinen

tel. +358 50 555 555

www.meikalaisentila.fi



Lampaat kesätöissä Pitkäniemen arvoniityllä

Pitkäniemen niityllä laiduntaa osa Ala-Uotilan lammastilan katraasta Nokian Sarkolasta. Nämä 35 lammasta ovat rodultaan suomenlampaista. Eläimet laiduntavat alueella niin kauan kuin ruohoa riittää, todennäköisesti aina syyskuulle asti. Laidun tarjoaa rehevää ja monipuolista ravintoa lampaille. Ruokalistan kärjestä löytyvät hennot ruohot ja heinät sekä puiden ja pensaiden lehdet ja nuoret versot.

ETHÄN RUOKI LAMPAITA OMILLA EVÄILLÄSI!
Täten eläimet pysyvät terveinä ja alue pysyy puhtaanajrsijöitä ja lintuja houkuttelevista ruuantähteistä (myyrien ja lintujen ulosteet ovat terveystriski eläimille)

ELÄINTEN RUOKAVALIOON KUULUVAT RUOHOT JA PENSAAT, PUHDAS VESI JA KIVENNÄINEN.
Ruohoja voi tarjota lampaille aidan raosta.
HUOMI! Ei kuitenkaan lupiinia, se on myrkyllinen!

Tavoitteena on tehdä tästä alueesta pysyvä kesälaidun lampaille. Jotta lampaiden seurasta ja maisemanhoidosta voidaan nauttia tulevaisuudessaakin tulee ympäristössä liikkua rauhallisesti eikä eläimiä saa häiritä. Aitaukseen meno laidunkaudella on sallittu vain lintutornin kävijöille. Koirien vienti aitaukseen on ehdottoman kiellettyä. Huolehdiathan, että koirasi ei muutoinkaan häiritse lampaita.



Lampaat ovat laumaeläimiä, jotka laiduntavat ja lepäävät säännöllisessä vuorokausirytmisessä. Luonteeltaan lammas on varsin konservatiivi eli kaikkea uutta kohtaan se on usein pelokas, mutta myöskin utelias. Lampaille ei pidä antaa makupaloja, jotta ne pysyisivät paitsi terveinä, myös "äänettäminä" ystävinä (oppivat helposti kerjäämään varsin äänekkäästi). Totuttuaan uuteen laitumeen ja laitumen aidalla käyviin tuttaviansa, ne kyllä ottavat mielellään vastaan rapsutuksia ja kehuja.

Mikäli huomaat laitumella jotakin ongelmia, ilmoitathan siitä. Kiitos!

OTA YHTEYTTÄ, JOS
- LAMPAAT OVAT KARKUTEILLÄ
- AIDAT OVAT EPÄKUNNOSSA
- LAMPAIDEN HYVINVOINTI ARVELUTTAA:

eläinten omistaja Sofia Lahtinen p. 040 7291292

Lisätietoja Pitkäniemen arvoniityn hoidosta:
Nokian kaupunki, infrapalvelut
Kaupunginpuutarhuri Jyrki Lehtimäki
virka-aikana p. 044 9061245
Harjukatu 21, 37100 Nokia
Virastotalon 3. kerros

AITAUKSEEN MENO LAIDUNKAUDELLA ON KIELLETTY.
Huolehdithan myös, että koirasi ei häiritse eläimiä.



Eläimet saavat laitumelta sopivasti ravintoa, ethän ruoki niitä.

Tämä on tärkeää eläinten hyvinvoinnin kannalta.
HUOM! Varo sähkölankaa aidan yläosassa!

Mikäli huomaat laitumella ongelmia, ota ystävällisesti yhteyttä opastaulussa mainittuihin tahoihin.
KIITOS!



AITAUKSEEN MENO LAIDUNKAUDELLA ON KIELLETTY.
Huolehdithan myös, että koirasi ei häiritse eläimiä.



Eläimet saavat laitumelta sopivasti ravintoa, ethän ruoki niitä.

Tämä on tärkeää eläinten hyvinvoinnin kannalta.
HUOM! Varo sähkölankaa aidan yläosassa!

Mikäli huomaat laitumella ongelmia, ota ystävällisesti yhteyttä opastaulussa mainittuihin tahoihin.
KIITOS!



Esimerkki aitaan kiinnitetystä kyltistä Pirkanmaalta:

Sähköaidasta on varoitettava näkyvästi esim. erillisen kytin avulla. Sähköaita kulkureittien varressa tulee merkitä keltaisin varoituskyltein esim.



6. Seuranta

- Luonnon monimuotoisuuden edistymistä voidaan seurata laidunnuskohteilla lajiseurannalla
- Lajiseurannoilla tarkoitetaan luonnonvaraisten eliölajien runsauden, levinneisyyden, elinvoimaisuuden tai niihin liittyvien tekijöiden seurantaa, luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin seurantaa, kohteena voi olla yksittäinen laji tai lajiryhmä.
- Koululaiset voivat toteuttaa kasvien lajiseurantaa ja seurata lajien esiintyvyyttä esim. kokoamalla mobiilikasviota <http://www.paikkaoppi.fi/fi/mobiilikasvio/>
- Ulkona oppimisen, ympäristökasvatuksen ja kestävän elämäntavan materiaalipankki Mappaan on koottu eri organisaatioiden laatimia, erilaisia tehtäviä ympäristökasvatuksessa hyödynnettäväksi <https://mappa.fi/fi/etusivu>



Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen



Ohjeita ja taustatietoa



Laiduneläinten valinta maisemalaidunnukseen

- Laiduneläiminä käytetään yleisimmin nautoja tai lampaita. Myös hevoset ja vuohet ovat hyviä ruohonleikkureita, mutta kylläkin harvinaisempia ja vaativampia maisemanhoitajia.
- Luonnonlaitumien hoitoon sopivat parhaiten eläimet, joilla on pieni ravinnontarve. Tällaisia ovat esimerkiksi emolehmät ilman vasikoita, ummessa olevat lehmät, joutilaat hevoset ja uuhet ilman karitsoita.
- Naudat ovat tehokkaita laiduntajia. Erityisesti emolehmät ovat hyviä rantojen ja kosteikkojen laiduntajia, sillä ne siistivät suuriakin pensaikkoja ja puita.
- Lampaat sen sijaan välttävät kosteita maita, mutta tulevat toimeen vähätuottoisilla ja pienehköilläkin alueilla. Vesakontorjujina lampaat ovat taidokkaita.
- Myös sekalaidunnus, jolloin laidunnetaan eri eläinlajeja samalla alueella, on tehokasta ympäristönhoitoa.
- Alkuperäisrodut ovat suomalaista alkuperää olevia kotieläinrotuja, joiden määrä on vähentynyt hälyttävän harvalukuiseksi. Rotuja ovat esimerkiksi suomenlampaat, länsi-, itä- ja pohjoissuomen karja sekä suomenhevokset. Alkuperäisrodut sopivat erityisen hyvin luonnonlaitumien hoitoon ja niiden kasvattamiseen voi hakea ympäristösopimusta.



Hyviä kokemuksia taajamalaidunnuksesta



Lampaat pääsevät kohta kesätöihin Vanhassa Vaasassa

YLE 2018

Suomenlampaat tulevat Vanhan Vaasan niittyalueelle koko kesäksi tai ainakin niin kauaksi kuin ruohoa riittää.

Lammas 28.5.2018 klo 10:58



Kuva: Leila Roininen/Vaasan kaupunki

Lammasaitausta pystytetään Vanhassa Vaasassa.

- Vaasan kaupungin viheralueyksikkö laati sopimukset paikallisen lammastilan kanssa Vanhan Vaasan Läntisen Pitkänkadun niittyalueen laidunnushoidosta.
- Alue on arkeologisesti arvokas, pintamaan alla on säilynyt jäänteitä Vanhan Vaasan asutuksesta
- Niitty on myös erittäin rehevä ja ollut arkeologisten arvojensa vuoksi hoidettavana haasteellinen
- Niitty sijaitsee keskeisesti asutuksen läheisyydessä ja on helposti kaupunkilaisten saavutettavissa
- Lampuri laati aitaamisen tarvikelistan
- Kaupunki hankki tarvikkeet, aidat rakennettiin avolaitoksen vankien avustuksella, lisäksi alueelle asennettiin valvontaa tukemaan riistakamera
- Kaupungin työntekijät huolehtivat valvonnasta ja eläinten vedensaannista arkipäivisin
- Lampurille maksettiin korvaus eläinten kuljetuksesta ja viikonloppuvalvonnasta

Lampuri opasti ja listasi tarvittavat tarvikkeet



Nämä Vaasan kaupungin kesätyöntekijät määkivät ja raatavat läpi suven ilman palkkaa

KOTIMAA | JULKAISTU 28.05.2018 17:02 (PÄIVITETTY 29.05.2018 17:21)

MTV 2018



Tämän näköinen porukka pitää huolta niittyalueesta Vanhassa Vaasassa.
Vaasan kaupunki

Vaasan kaupunki hyödyntää kotieläimiä maisemanhoidossa tänä kesänä. Vaasan viheralueyksikkö on hankkinut kesälampaita ekologisiksi maisemanhoitajiksi kulttuurihistoriallisesti ja arkeologisesti arvokkaalle Vanhan Vaasan Läntisen Pitkänkadun niittyalueelle.

Lampaat saapuivat laitumelle maanantaina. Ne laiduntavat alueella niin kauan kuin ruohoa riittää, todennäköisesti syyskuulle asti.

Kaupungin mukaan niittyalue on arkeologisesti arvokas alue, jossa pintamaan alla on säilynyt jäänteitä Vanhan Vaasan asutuksesta. Lammaskatras on tehokas, hellävarainen ja ekologinen maisemanhoitaja.

- Toiminnasta viestittiin laajasti median kautta
- Lampaat haluttiin saada heti kaupunkilaisille tutuiksi ja järjestettiin lampaiden nimikilpailu
- Eläimet ovat herättäneet kaupunkilaisissa ihastusta, alue on rauhallinen, mutta keskeinen, laitumen äärellä on usein paljon katsojia
- Laidunnus on onnistunut hyvin ja eläimet ovat saaneet tehdä työtään rauhassa
- Sosiaalisessa mediassa käytiin ajoittain vilkasta keskustelua, missä oltiin huolestuneita alueen sopivuudesta, mutta käytäntö on osoittanut huolet aiheettomiksi
- Vaasan kaupungin viheraluehortonomi Leila Roininen on erittäin tyytyväinen kokeiluun ja arvioi, että kaupungilla olisi mahdollisesti myös muita niittyjä ja kaupunkimaiseman arvokohteita, joihin laidunnusta voisi tulevaisuudessa laajentaa

”Eskarilaiset olivat miettineet nimiä lampaille”
Leila Roininen,
viheraluehortonomi
Vaasan kaupunki

”Aitaaminen ei ole vaikeaa”
Leila Roininen



Salo, Halikko

Salon Seudun Sanomat 2016

Lampaat laitettiin kesätöihin Halikossa

Tekijä **assadimin** -19.5.2016 | 0:00



Peppi Laineen lampaat pääsivät kesätöihin Halikon hautausmaan kupeeseen.

- Salon seurakunnalla Halikossa on ollut jo useamman vuoden ajan kalteva joen rinnealue hoidossa lammaslaidunnuksella
- Alue on myös arvokas muinaisjäännösalue, Rautakautinen asuinalue
- Kesäisin aluetta hoitaa 9-10 lampaan ryhmä. Eläimet tulevat alueen lammastilalliselta.
- Muutamassa vuodessa alue on kehittynyt kosteasta vesoittuneesta alueesta edustavaksi puoliavoimeksi laidunalueeksi.
- Museovirasto antoi avustuksen aitaamistarvikkeisiin, lammasverkkoaita rakennettiin talkootyönä
- Seurakunta huoltaa aita sekä valvoo eläimiä arkipäivisin sekä toimittaa eläimille tarvittaessa vettä
- Lampaiden omistaja huolehtii eläinten valvonnasta viikonloppuisin
- Lampaiden omistajan kanssa on laadittu laiduntamissopimus sekä hänelle maksetaan myös korvausta
- Alueesta on muodostunut hyvin suosittu ulkoilunalue asutuksen läheisyydessä, asukkaat seuraavat mielellään eläinten toimintaa ja mm. päiväkodeista tehdään retkiä katsomaan lampaista
- Seurakuntamestari Arto Lehtovirta on erittäin tyytyväinen järjestelyyn: lampaat ovat saaneet tehdä työtään rauhassa ja hoidon jälki on hyvää

”Laiduntajat ovat saaneet tehdä työtään rauhassa, mitään ongelmia ei ole ollut. Asukkaat kysyvät innokkaina, koska lampaat taas tulevat,”
seurakuntamestari
Arto Lehtovirta Salon seurakunta

”kun näitä jokivarsimaisemia täällä katselee, tulee mieleen, että maisemalaidunnusta pitäisi tehdä paljon enemmän”
seurakuntamestari
Arto Lehtovirta Salon seurakunta



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Lahti

PÄIJÄT-HÄME 27.6.2018

Etelä-Suomen Sanomat 2018

Lampaat laiduntavat tänäkin kesänä Lahden muinaismuistoalueilla - oleskelu niiden kanssa on helppoa, muista vain yksi ehdoton kielto ESS

Muinaismuistoalueilla on laidunnettu yhteistyössä Lahden kaupunginmuseon kanssa jo vuosikymmenien ajan. Kivimaalla alkusysäyksen antoivat lehtokotilot. Lampaista on nähtävissä myös Ristolassa, Paakkolanmäellä ja Luhdanjoella.



Vanha Järvelän tilan lampaat oleskelivat keskiviikkona Paakkolanmäen muinaismuistoalueella Ahtialassa.
Kuva: Aku Isotalo

Joensuu

MAAKUNTA 24.5.2018 13:31

Karjalainen 2018

Kesällä voidaan nähdä lampaista Penttilän kukkulalla - kokeilussa aidaton laidunnus

Anni Kuittinen

Mikko Makkonen



Joensuussa tullaan tänä kesänä mahdollisesti näkemään lampaista yllättävissäkin paikoissa. Tuttuun tapaan lampaista tuodaan kesäkuun ensimmäisten viikkojen aikana Kuhasaloon. Tämän viikon tiistaina niitä tuotiin kesäkaudeksi myös Noljakankaarelle vanhaan aitaukseen.

- Näiden lisäksi on suunnitelmassa, että kerran kuukaudessa viikon ajan kokeiltaisiin aidatonta laidunnusta. Tällöin lammaspaimen liikkuisi lampaiden ja lammaskoiran kanssa lähempänä kaupunkia. Ne kulkisivat esimerkiksi Penttilässä olevalla kukkulalla, jolloin ne näkyisivät kauas, kertoo **Riikka Rahikainen** Maaseudun sivistysliitosta.



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET



Kouvolakin olisi saanut omat kesälampaansa, mutta kaupunki ei saanut laidunta ajoissa valmiiksi – Ensi kesänä lampaita saattaa laiduntaa Sommelon rannassa

Kielo, Mustikka ja kuusi karitsaa matkustivat Iitistä kesätöihin Kotkaan huolehtimaan puiston nurmikoista.

Kimmo Seppälä



Lampailla riitti ihmeteltävää uudessa ympäristössä, kun ne aloittivat kesän vieton Katariinan meripuistossa.

Iittiläinen lampuri **Päivi Väinölä** tarjosi keväällä kesälampaita myös Kouvolan kaupungille. Riittävän turvallinen laidun Sommelon rannassa Kuusankoskella ei kuitenkaan ehtinyt valmistua ajoissa.

Aitaukseen asennettiin valvontakamera

Kunnossapidon työnjohtaja **Satu Ylämäki** sai tiedon pahanteosta torstaiamuna kello 6. Ylämäki kertoo, että Kotkan puistotoimessa asiaan suhtaudutaan vakavasti, minkä vuoksi lampaiden valvontaa lisätään. Meripäivillä lampaita vartioidaan vuorokauden ympäri.

”Ennen tätä päivää en ollut kuullut mitään negatiivista. Ikävää, että nyt on käynyt näin. Ilmeisesti luonto ei ole kaikille niin tuttu tai sitten helle on tehnyt tepposensa.
— Satu Ylämäki

— Vastaavanlaisiin tapauksiin tullaan puuttumaan. Asensimme aitaukseen myös valvontakameran, Ylämäki sanoo.

Ylämäki kertoo, että lammasaista on vartioitu alusta lähtien. Puistotyöntekijät hoitavat ja valvovat eläimiä päivisin. Vartija käy tarkistamassa niiden kunnon iltaisin ja öisin.

— Joka sekunti niitä ei kuitenkaan pysty vartioimaan.

Kimmo Seppälä, Kimmo Seppälä



Kotkan puistoimi huolehtii Katariinassa laiduntavien lampaiden hyvinvoinnista. Kunnossapidon työnjohtaja Satu Ylämäki kertoo, että työntekijät ovat jo kiintyneet villaturkkisiin kavereihin.

Kouvola ja Kotka



MAASEUDUN TULEVAISUUS

Etusivu Metsä Maatalous MT-TV Hevoset Erä Kantri Suomalainen Maaseutu

Maatalous

Tässäkö tehokkain lupiin torjuja? Lammas päihitti nopeasti leviävän vieraslajin vuodessa

MT PLUS Maatalous 11.07.2018 PIRKKALA
Juhani Reku

SANNE KATAINEN



Puutarhuri Minna Isotalo kuvattiin pässilauman kanssa juhannuksen jälkeen Pirkkalan Virkaniemessä.

Suomenkarjan hiehot laiduntavat kesällä Peltolammin Rukkamäessä

JULKAISTU 28.5.2018 13.12

Peltolammilla Rukkamäenpuiston arvoniityllä laiduntaa tänä kesänä lampaiden sijasta kolme suomenkarjan nuorta nautaa eli hiehoa. Ne tulevat Ahimanan koulun säätiön maatilalta Rukkamäkeen tiistaina 29.5.2018 noin kello 10. Laidunnus lisää luonnon monimuotoisuutta, pitää niittymaiseman avoimena sekä tarjoaa asukkailla elämyksiä.



Vuodesta 2013 lähtien arvoniitytä on hoitanut lammaskasvat. Laitumen ja laiduntavien eläinten hyvinvoinnin kannalta on kuitenkin tärkeää, että laitumella vuorottelevat eri laiduneläimet. Lammaslaidunnuksessa pidetään nyt taukoa, jotta lampaiden loisten määrä laitumella ei kasva liaksi. Tänä vuonna alueella laiduntavat naudat, ja samanaikaisesti lampaiden loisten määrä vähenee merkittävästi. Naudat laiduntavat Rukkamäessä tänä kesänä niin pitkään, kun ruohoa riittää.

Rukkamäessä laiduntavat hiehot ovat rodultaan suomenkarjaa. Suomenkarjasta kookkain rota on kokonaan ruskea länsisuomenkarja. Ruskeavalkoiselle itäsuomenkarjalle eli kyytölle on tunnusomaista valkoinen juova selässä. Pohjoissuomenkarja eli lapinlehmä on yleensä kokonaan valkoinen, usein vain korvat ja turpa ovat mustat, Suomenkarjan nauta on synnynnäisesti hupo eli sarveton.

Alkuperäisrodut soveltuvat hyvin luonnonlaitumille, sillä ne ovat muita nautoja pienikokoisempia ja ketterämpiä. Luonteeltaan ne ovat älykkäitä ja sitkeitä. Arvokasta geenipankkikarjaa kasvatetaan Ahimanan koulun säätiön maatilalla.

Älä ruoki eläimiä, jotta ne pysyvät terveinä

Hiehot kasvavat hyvin syömällä luonnonlaitumen ruohoja ja pensaita, ja lisäksi ne saavat vettä ja kivennäistä. Eläimiä ei saa ruokkia, jotta eläimet pysyvät terveinä ja alue pysyy puhtaana jyrssiä ja lintuja houkuttelevista ruuantähteistä. Aidan sähkölankaa kannattaa varoa. Sähkölankasta saa pienen sähköiskun, jos siihen koskee.

Laitumen laidalla on opastaulu, jossa kerrotaan laidunnuksesta, eläinten ruokintakiellosta ja muista käytännöistä. Opastaulusta löytyvät myös eläinten valvojatahon yhteystiedot. Eläinten päivittäisestä valvonnasta ja aitauksen ylläpidosta vastaa AH-Toimi Oy.

Rukkamäenpuisto on erittäin vanhaa viljelyaluetta yli 200-vuotisen Rukkamäen torpan läheisyydessä. Lähellä on Peltolammien-Pärrinkosken luonnonsuojelualue, Tampereen kaupunkiympäristössä pitkän viljelyhistorian omaava kulttuurimaisema on harvinaisuus. Laidunnuksen ansiosta perinteiset niittyajit saavat lisää elintilaa ja arvokkaan hyönteislajiston elinolosuhteet paranevat. Laidunnuksen myötä lupiini ja jättipalsami ovat hävinneet laitumelta lähes kokonaan.

Tampereen kaupunki 2018



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET



Julkaistu 20.6.2015 12:00

Lampaat hoitavat historiallista maisemaa Rantasalmella

Julkisten alueiden laidunnus on Suomessa vielä suhteellisen harvinaista.

Timo Seppäläinen



Putkisalon Kartanon emäntä Susanna Nuutinen toi 16 lammastaan maisemanhoitotöihin Parkumäkeen. Lampaista paimentaa Inka-koira.

Putkisalon Kartanon lampaat hoitavat Rantasalmella maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisema-alueeseen kuuluvaa aluetta. Kyseessä on 1,5 hehtaarin kokoinen Rantasalmen kunnan omistama Sotamuisto-niminen kiinteistö.

PAIKALLISET
28.7.2016 19:00

Kesälampaat hurmaavat Itä-Siitolassa – talkooväki rakensi lemmikeille kolme aaria uutta laidunta

KESÄ Ihmisrakkaat lampaat saavat jatkuvasti vieraita autauksensa reunalle. Etenkin lapset ihastuvat.



Pian 2-vuotias Romeo Pereira syötti lammaille heinää. Herkut katosivat parempiin suihin niin nopeasti, että kamera ei tahtonut vauhdissa pysyä. Ihmiset ovat kyläyhdistysaktiivi Ritva Kuuven mukaan ruokineet lampaista esimerkiksi. – Takavuosina tänne tuotiin jopa biojätepusseja, onneksi ei enää. Kuva: Tuija Horttanainen



Itä-Siitolan kyläyhdistyksen aktiivisuuden ansiosta kesälampaat ilahduttavat Imatralla tänäkin kesänä.

Luetuimmat paikalliset

- 1 Ketterä ja SaiPa kohtaavat pitkästä aikaa – joukkueilla värikäs yhteinen historia
PAIKALLISET 30.8.2018 11.55
- 2 Motocross vie lähes kaiken Matias Vesterisen ajan – tavoitteena ammattilaisuus
PAIKALLISET 30.8.2018 14.00
- 3 "Mini Imatranajo" kisataan sunnuntaina Saarlammen FK-radalla
PAIKALLISET 25.7.2018 09.55
- 4 Takkojen energiamerkeistä tuli pakollisia vuoden alussa
PAIKALLISET 25.1.2018 15.00

NÄYTÄ LISÄÄ





Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Elävää maaseutua taajamiin –
hankkeeseen on saatu
ympäristöministeriön avustus Keski-
Suomen ELY-keskuksen
myöntämänä.